העקלים: של נצרים ושל *בצבוץ מנגבן, של שיפא ושל גמי מיישנן, וכמה מיישנן? י"ב חדש רשב"ג אומר מניחן מגת לגת ומבד לבד. היינו ת"ק איכא בינייהו חרפי ואפלי. רבי יוסי אומר הרוצה לטהר מיד מגעילן ברותחין או חולטן במי זיתים, רשב"ג אומר משום ר' יוסי מניחן תחת הצינור שמימיו מקלחין או במעיין שמימיו רודפין, וכמה? עונה. כדרך שאמרו ביין נסך כך אמרו בטהרות כלפי לייא בטהרות קיימינן אלא כדרך שאמרו בטהרות כך אמרו ביין נסך. וכמה עונה? א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן או יום או לילה ר' חנה שאונא ואמרי לה רבי חנה בר שאונא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן חצי יום וחצי לילה ואמר רב שמואל בר רב יצחק ולא פליגי הא בתקופת ניסן ותשרי הא בתקופת תמוז וטבת. הכא נמי אימא גבי נדה חצי יום וחצי לילה, והא *לילה וחצי יום קאמר? אלא אי לילה דניסן ותשרי אי חצי יום וחצי לילה דטבת ותמוז ואב"א שאני כתובה *(א) דמגבי בה טפי עד דחתמי. רב ושמואל דאמרי תרוייהו הלכה *בועל בעילת מצוה ופורש. מתיב רב חסדא מעשה ונתן לה רבי ד' לילות מתוך י"ב חדש א"ל *רבא *הדורי אפירכא למה *לי אותיב ממתני' הוא סבר *מעשה רב, מ"מ לרב ושמואל קשיא? אינהו דעבדו כרבותינו דתניא רבותינו חזרו ונמנו (ב) בועל בעילת מצוה ופורש. אמר עולא כי הוו בה ר' יוחנן ור"ל בתינוקת *לא הוו מסקי מינה אלא כדמסיק תעלא מבי כרבא ומסיימי בה הכי *בועל בעילת מצוה ופורש. א"ל ר' אבא לרב אשי אלא מעתה בעל נפש לא יגמור ביאתו? א"ל *א"כ לבו נוקפו ופורש. ת"ר וכולן שהיו שופעות דם ובאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות, מתוך הלילה לאחר הלילה כולן צריכות לבדוק את עצמן, ובכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש [א] ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה הלך אחר מראה דמים שהיה ר"מ אומר מראה דמים משונים הן זה מזה כיצד: דם נדה אדום, דם בתולים אינו אדום, דם נדה זיהום, דם בתולים אינו זיהום, דם נדה בא מן המקור, דם בתולים בא מן הצדדין. אמר רבי יצחק בר רבי יוסי אמר רבי יוחנן זו דברי ר' מאיר אבל חכמים אומרים כל מראה דמים *אחת הן. תנו רבנן א] הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ותנשא

רש"י

העקלים. רדוס"ש יש מקומות שקושרין את התפוח של חרלנים בעקלים סביב: בצבוץ. קנבוס: מנגבן. שאינם בולעין כל כך: שיפא. גומא גליי"ד בלע"ז: חרפי ואפלי. לר"ש פעמים שהן יותר מי"ב חדש פעמים שהן פחות: לא פליגי. רבי חייא ורבה בר בר חנה: בתקופת ניסן ותשרי. שהיום והלילה שוים או יום או לילה: בתקופת תמוז וטבת. שאינם שוין חצי יום וחצי לילה דהוי עונה שלימה של י"ב שעות: שאני כתובה (ג) דמגבי בה טפי. יש עיכוב בדבר לדקדק בכל ולחותמה הילך בעינן לילה שלימה וחצי יום: הלכה בועל בעילת מצוה. בין הגיע זמנה בין לא הגיע: כי הוו מעייני בתינוקת. בהאי פרקא ששמה תינוקת: תעלא. שועל: מבי כרבא. מן המחרישה שאינו מוציא משם אלא אחר ברגליו הכי נמי לא ילפינן מפרקא דמתני' מידי אלא מברייתא וכרבותינו דאמרי בועל בעילת מצוה ופורש: מתוך ד' לילות. שלא ראתה בבית אביה, או מתוך הלילה שראתה בבית אביה צריכות לבדוק שאין סומכות לומר הואיל ושופעות דם, מדם בתולים הוא ואפילו אחר ד' לילות אלא בודקות אם נשתנו מראה דמים כדמפרש: ובכולן ר"מ מחמיר כדברי ב"ש. לקטנה ד' לילות ולהגדילה בדיקה אם שופעת מתוך ד' לאחר ד', ולנערה לילה אחד: ושאר ראיות. היכא דאינה שופעת שבין ב"ש וב"ה דלב"ה טהורין ואפי' נשתנו (ד) ואמר ר"מ הלך אחר מראה דמים ובהא לא ס"ל כב"ש דלב"ש אפילו לא נשתנו טמאין כיון דאינה שופעת מתוך ד' לאחר ד' לקטנה, ומתוך לילה לאחר לילה והגיע זמנה ולא ראתה: הרואה דם. לאו בבתולה קא מיירי אלא בדם נדות: ותנשא

תוספות

היינו ת"ק. וא"ת טובא איכא בינייהו דהא ת"ק מצריך י"ב חדש ורשב"ג קאמר דכשנטמא בזה הגת ישתמש בהן בגת הבאה א"כ הוא מסוף גת לתחלת גת וחסר משנה כל ימי משך הגת וי"ל דס"ל דת"ק לא מחמיר טפי מי"ב חדשי לבנה וביטול פירות הולך אחר החמה אם כן מסוף גת לתחלת גת איכא י"ב חדשי לבנה ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי כלומר אשתקד הוו אפלי ועכשיו חרפי ואיכא פחות מי"ב חדשי לבנה מגת לגת א"נ פשיטא ליה דת"ק לא קאמר י"ב חדש משנתרוקנה הגת דא"כ כלו ימי בציר ולא יכול להשתמש עד ר"ה חודש והיא גת אחרת אלא י"ב חדש דקאמר ת"ק עם זמן שהיין בו והייט כרשב"ג דאמר לגת הבאה ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי כדפירש רש"י חרפי שממהר הבציר של שנה זו משל אשתקד רשב"ג מיקל דליכא י"ב חדש ואפלי שמאחר הבציר של שנה זו משל אשתקד רשב"ג מחמיר אבל ת"ק מודה נמי דכל זמן שיש בו י"ב חדש עם זמן שהיין בגת די בכך וזו היא קולא:

וכולן שופעות ובאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות כולן צריכות לבדוק את עצמן. תור"י דלאו דוקא כששלמו כל ד' לילות דה"ה אכל לילה מתוך ד' לילות ליום של אחרי כן דהא אם ראתה ביום טמאה לגוי דאמר ד' שנות ואפילו לרב דאמר לא הפסידה לילות מ"מ מודה דאם נשתנו ההא ראייה טמאה הילכך צריכה לבדוק אולי נשתנה אע"ג דבלילה נמי אם נשתנה טמאה מ"מ לא בעיא בדיקה אבל ביום בעי' בדיקה ולא סמכינן למימר הואיל ושופעת דם בתולים (ה) והך הוא בדיקה אפילו לרבנן דפליגי לקמן עליה דר"מ דאמר כל מראה דמים אחת הן דודאי אית להו הא דספ"ק (לעיל יא.) אם נשתנו מראה דמים שלה טמאה ולקמן לא פליגי בנשתנה הדם מבתחלה אלא אם בין זה ובין הראשון יש דומה לדם נדה וה"פ ובכולן ר"מ מחמיר כב"ש בכל מחלוקת שבין ב"ש וב"ה (וב"ה) דמתניתין *מחמירין ודוקא בתוך ד' לילות לתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ובלילה לתינוקת שהגיע זמנה מטהר ר"מ אפילו דומה לדם נדה תלינן ליה בדם בתולים ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה כגון מד' לילות ועד שתחיה המכה לתינוקת שלא הגיע זמנה וכגון מלילה הראשונה לד' לילות בהגיע זמנה דלב"ש לא תלינן כלל בדם בתולים ולב"ה תלינן בבתולים אפי' דומה לדם נדה הסם מחלק ר"מ שאם דומה לדם נדה טמאה אע"פ שבתוך הלילות או הלילה היינו תולין בדם בתולים עכשיו לא נתלה ואם דומה כל הדם שאחרי הד' לילות או הלילה לדם בתולים טהור וחכ"א כל מראה דמים אחת הן וסבירא להו לגמרי כב"ה ולעולם תלינן בדם בתולים עד שתחיה המכה או עד ד' לילות רק שלא ישתנה הדם מכמות שהיה ושפיר סבירא להו לרבנן הך דספ"ק דאם נשתנו מכמות שהיו מראה דמים שלה טמאה ודלא כפירש"י שפירש דאפי' נשתנו מכמות שהיו מראה דמים טהורה לרבנן וא"ת מאי קמ"ל בהך בדיקה והא אפי' בתוך זמן תליית דם בתולים כמו בלא הגיע זמנה לראות לב"ה דתלינן בדם בתולים עד שתחיה המכה אמר בפ"ק (לעיל יא:) דבתולה בודקת שחרית וערבית שמא נשתנו מראה דמיה כ"ש לאחר שעבר זמן תלייתה בבתולים שצריכה לבדוק דהך בדיקה שחרית היא וכי תימא משום שופעת נקט דכיון דשופעת איכא למתלי בבתולים תוך זמנה כמו תוך הזמן אדרבה כיון דאפילו בשאינה מרגשת בשום ראייה צריכה לבדוק כ"ש כשמרגשת בראייה וי"ל דבדיקה דלעיל שחרית וערבית תוקמינן לטהרות אבל לבעלה לא בעיא בדיקה והכא איירי לבעלה דבעיא בדיקה ב] א"נ הך בדיקה היא בשפופרת אם בא ממקור או מן הצדדין וכן משמע בתוספתא וניחא דמשום הכי קתני בסיפא דם נדה בא מן המקור:

ונאמנת

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הל' כא סמג לאוין קמח טוש"ע יו"ד סי' קלה סעי' ו:

טו ב מיי' שם ופי"א מהל' טומאת אוכלין הל"ח סמג שם טוש"ע שם:

טז ג ד מיי' פי"א מהל' איסורי ביאה הל"ח ופ"ה שם הל' יג סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סימן קצג וטוש"ע אה"ע סי' סב סעי' א [ובהרב אלפס שבועות פ"ב דף רג.]:

יז ה מיי' שם פ"ה הל"ה:

יח ו מיי' שם פ"ד הל"ב סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קפו סעי' א [ובהרב אלפס שבועות פ"ב דף רסח.]:

כתובות ד.

נ"ל רבה

רש"ל מ"ז

גליון הש"ס

גמ' איכו דעבדו כרבותינו. כעין זה כתובות עח ע"ב:

מסורת הש"ס

[פי' פשתן מלשון כנן ערוך ערך כן ד']

פי"א דמנהי [ובערוך א' דמנהי בה טפי פי' משהין ומהנין בה עונה ומאחרין עד חצי הלילה. ערוך ערך גנח א']

נ"ל לא

[שבת קא: ושי"נ]

[יומא מג:]

[לעיל ג: ושי"נ]

הגהות הב"ח

(א) גמ' שאני כתובה דמגבי בה טפי : (ב) שם חזרו ונמנו שיהא בועל : (ג) רש"י ד"ה שאני כתובה דמגבי בה : (ד) ד"ה ושאר וכו' נשתנו אמר ר"מ : (ה) תוס' ד"ה וכולן וכו' דם בתולים הוא והך :

הגהות הגר"א

[א] גמ' ושאר ראיות . נ"ב ל"ל וכן שאר ראיות :

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' ת"ר הרואה דם מחמת תשמיש וכו'. נ"ב עי' שו"ת סג"ח סי' פ"א פ"ד פ"ס :

ב] תוד"ה וכולן וכו' א"נ הך בדיקה היא בשפופרת . כ"כ עי' ת' סס"י קפו ס"ק יד וכסד"ע שם ס"ק כט :

תוספי הרא"ש

רשב"ג היינו ת"ק. תימה מאי קשה ליה הא רשב"ג שרי מגת לגת אע"ג דזמן בציר נמשך חדש או חדשים ונשתרה האיסור בכלי כל זמן הבציר וליכא י"ב חדש שנתרוקנו הכלי מן האיסור וי"ל דקשיא ליה דמגת לגת דקאמר רשב"ג היינו מתחלת גת לתחלת גת או מסוף גת לסוף גת דאי מסוף גת לתחלת גת אין זה דבר מסויים ושיעור שוה דבשנה אחת יש ענבים הרבה ונמשך הבציר זמן גדול ופעמים שאין ענבים הלכך פריך היינו ת"ק ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי דלת"ק לעולם י"ב חדש ורשב"ג מגת לגת הן פחות מי"ב חדש הן יותר וחשיב שפיר דבר מסויים דרוב שנים הפירות מתבשלים אחר חדשי חמה : רב ושמואל דאמרי תרוייהו הילכתא בועל בעילת מצוה ופורש . והא דאמר רב לעיל בנערות נהגין לה לילה הראשון אליבא דמתניתין קאמר . ומי' פסיק הלכתא כרבותינו : וכולם שהיו שופעות דם צריכות לבדוק עצמן . פרש"י אם נשתנה הדם . והה"נ בתוך ד' לילות אם ראתה מחמת תשמיש לילה הראשונה דם שאינו אדום כדם נדה ולמחר ראתה דם בלא תשמיש דם אדום כדם נדה טמאה כדאמרינן בפ"ק נשתנו מראה דמים שלה טמאה . הילכך אם היתה שופעת מלילה הראשונה ששמשה עד למחרת דסד"א דדם בתולים הוא . א"ת אם נשתנה להיות אדום כדם הנדה טמאה . ומיהו אם בשעת תשמיש ראתה דם אדום ומזוהם כדם נדה דתלינן ליה בדם בתולים כיון דמחמת תשמיש ראתה ולמחרת בלא תשמיש ראתה דם משונה שאינו אדום כדם נדה או ראתה דם אדום ומזוהם כדם נדה טהורה כיון דלא נשתנה אלא ראתה מראיה דם זה בשעת תשמיש . והך דרישא אתיא אפי' כרבנן דבסמוך דלא חיישי לשינוי מראה דמים דבסיפא דוקא פליגי בימים שב"ה מוסיפין על ב"ש : ובכולם ר' מאיר מחמיר כדברי ב"ש. והלך ומפרש היאך ושאר ראיות שבין ב"ש לב"ה כגון תינוקת שלא הגיע זמנה לראות מד' לילות עד שתחיה המכה והגיע זמנה לראות ולא ראתה מלילה הראשונה עד ד' לילות ובראתה מביאת מצוה עד סוף הלילה דב"ש מטמאין אפי' ראתה בשעת תשמיש דם שאינו אדום כדם הנדה אלא דיהה קצת ואינו מזוהם ומראהו כדם בתולים . וב"ה מטהרים אפי' ראתה מחמת תשמיש דם אדום ומזוהם כדם נדה . ואפילו שלא מחמת תשמיש אם לא נשתנה . ור' מאיר מחמיר דאם ראתה בהם דם אדום ומזוהם כדם נדה שלא בשעת תשמיש . אע"פ שראתה מראה דם זה בלילה ראשונה בשעת תשמיש או אפי' בשעת תשמיש נמי ראתה דם אדום ומזוהם לאחר ד' לילות היא טמאה אבל אם ראתה דם שאינו אדום ומזוהם בין בשעת תשמיש בין שלא בשעת תשמיש [טהורה] כב"ה: וחכ"א כל מראה דם אחת הם עד שתחיה המכה. או כל ד' לילות בהגיע ולא ראתה אף אם ראתה דם אדום ומזוהם בשעת תשמיש או שלא בשעת תשמיש רק שלא נשתנה טהור כב"ה. ותימה מאי קמ"ל דבודקת בשופעת לאחר ד' לילות דמשמע דמשום דהתחילו ימי טומאה הלא אף בתוך ד' לילות בודקת שחרית וערבית אם נשתנו מראה דמים כדאמרינן פ"ק בתולה שדמיה טהורין בודקת שחרית וערבית רק שאחר תשמיש אינה צריכה לבדוק משום דאימר שמש עכרו . ואף בלא הגיע זמנה לראות דאמרינן בפ"ק דהיא בחזקת טהרה היינו כשלא ראתה מעולם . אבל בפעם ראשונה ושניה הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה כדאיתא בפ"ק ומתניתין עד שתחיה המכה איירי דאפי' ראתה כמה פעמים בבית אביה כדאמרינן בריש פירקין . וא"כ צריכה בדיקה שחרית וערבית לידע אם נשתנו דמיה . וי"ל דה"מ לטהרות אבל לאחר ד' לילות שנכנסו ימי טומאה' אם היתה שופעת בודקת אף לבעלה דאם נשתנו דמים טמאה ואם לא נשתנו טהורה כיון דשופעת מימי טהרה . א"נ כגון שהתחילה לשמש בחצי הלילה וכלתה עונתה בחצי היום כדאמרינן לעיל . ושפעת כחצי היום ואילך בודקת אע"פ שאינו שחרית וערבית . א"נ הך בדיקה בשפופרת לידע אם בא מן המקור או מן הצדדין אבל קודם ד' לילות אף אם שופעת לא בדקה בשפופרת. והכי משמע בתוספתא דתאני התם וכולם שהיו שופעות דם בודקות עצמן בשפופרת חוץ מן הבתולה שדמיה טהורין מפני שדם בתולים טהור ובכולן היה ר"מ מחמיר כדברי ב"ש כו'. וע"ל דרישא דהך ברייתא לא איירי כלל בשינוי מראה דמים אלא ה"פ אם שופעת מתוך ימי טהרה לימי טומאה בודקת עצמה דאם ראתה דם אדום ומזוהם כדם נדה טמאה אע"פ ששופעת מתוך לילה ראשונה ששימשה וראתה דם שמראה זה . אבל בתוך ד' לילות אף שפעה מלילה שראתה בשעת תשמיש דם אדום ומזוהם ולטהרת נמי ראתה מראית זה אף בלא תשמיש טהורה :